

Türkiye’de Hükümetlerin Ormancılık Politika ve Uygulamaları Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme (AKP Örneği)

Doç. Dr. Erdoğan ATMİŞ
Araş. Gör. H. Batuhan GÜNŞEN

Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi,
Orman Mühendisliği Bölümü, BARTIN
doganatmis@hotmail.com

Özet

Siyasi partilerin, özellikle iktidarı elinde bulunduran siyasi partilerin ülke ormancılık politikalarının oluşturulmasında önemli etkileri vardır. Türkiye’de 2002 yılından beri iktidarda olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP)’nin, ormancılık alanındaki uygulamalarının yasal ve yönetsel boyutlarının irdelendiği bu çalışmada, AKP’nin ormancılık politikalarının analizi yapılmış, söz konusu uygulamaların ormanlar ve toplum üzerindeki etkileri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ormancılık politikası, iktidar partisi, orman toplum ilişkileri, Adalet ve Kalkınma Partisi, Hükümet

1. GİRİŞ

Siyasi partiler, ormancılıkta katılımın önemli ilgi gruplarından biridir. Türkiye’de ormancılık politikasının oluşmasında siyasi partilerin, özellikle iktidarı elinde bulunduran siyasi partilerin etkisi büyüktür (Atmış, 2003a; 2008). Krott (2005) da ormancılık politikası hakkında karar alınması sırasında üst düzey yönetim, parlamento ve siyasal partilerin katılımının çok önemli olduğunu belirtmektedir.

Katılımcı demokrasinin yeterince gelişmediği ülkelerde, politik kararların alınmasında iktidarda olan parti (veya partiler) ile parti yöneticilerinin ağırlıklı etkisi vardır. Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP)’nin 2002 yılından beri süren iktidarı sırasında ormancılık yönetiminde çeşitli değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişiklikler; planlama ve mevzuatta yapılan değişikliklerden, 2003’te Çevre ile Orman Bakanlıklarını birleştiren örgüt yapısındaki değişikliğe kadar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. 2002’den beri tek başına iktidarda bulunan, hatta bazı dönemlerde Anayasayı değiştirecek çoğunluğa sahip olan AKP’nin, ülkenin ormancılık politikaları üzerinde önemli değişimler gerçekleştirdiğini söylemek mümkündür.

Bu çalışma, AKP hükümetlerinin ormancılıkta yönetim anlayışının ve uygulamış olduğu ormancılık politikalarının; ormanlar ve toplum üzerindeki etkilerini araştırmak amacıyla

yapılmıştır. Çalışma ayrıca AKP dönemi ormancılık politikaların sorgulanacağı bir tartışma sürecini de başlatmayı amaçlamaktadır. AKP hükümetlerinin ormancılık politikalarını eleştiren çeşitli çalışmalar vardır (Bozatl, 2006; 2007; Çağlar, 2006; 2008a; 2008b; Demirtaş, 2007; 2008; Özkahraman, 2008). Fakat bu çalışmalar, AKP hükümetlerinin ormancılık politikası hakkındaki tespitlerini belli konular üzerinde odaklandırmıştır. Bu çalışmada diğerlerinden farklı olarak AKP ormancılık politikalarına genel bir yaklaşım getirmeye çalışılmıştır. Yine de bu çalışmanın, AKP hükümetlerinin ormancılıkla ilgili tüm politika ve uygulamalarını ele aldığı iddia etmek yerine, öne çıkan konuları değerlendiren bir nitelik taşıdığını söylemek daha doğru olacaktır.

Bu çalışma kapsamında değerlendirilen konular arasında; bakanlıkların birleştirilmesi ve örgüt yapısında yapılan değişiklikler, Anayasa ve Orman Yasası'nda yapılan değişiklikler, bürokratik kadrolardaki değişiklikler, Maden Yasası, Turizm Teşvik Yasası gibi mevzuatta yapılan değişiklikler, yanan orman alanları ve yapılan ağaçlandırmaların miktarı konusundaki çelişkili açıklamalar, “millet ormanı”, “kent ormanı” gibi yeni üretilen terimler, sivil toplum örgütleri ve meslek örgütleriyle ilişkiler yer almaktadır. Ormancılık kamuoyunu ve tüm toplumu yakından ilgilendiren bu konuların, AKP hükümetleri tarafından hangi boyutlarıyla ele alındığı, bu politikaların üretilmesi sırasında demokratik ve katılımcı süreçlerin yaşanıp yaşanmadığı, bu politikaların toplum yararını ve sürdürülebilir ormancılık ilkelerini ne kadar dikkate aldığı bu çalışmanın ana çıktılarını oluşturmaktadır. Bulgular bölümü; “Yasal Düzenlemeler, Yönetmelikler, Yönetişimsel Yapı, Tepki Çeken Uygulamalar, Yeni Terim ve Söylemler, İletişim Hataları” başlıklarını taşıyan beş başlık altında toplanmıştır. Tartışma ve Sonuç bölümünde bulgular değerlendirilmiş ve çeşitli tespitler yapılmıştır.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) 14 Ağustos 2001 tarihinde kurulmuştur. 3 Kasım 2002 tarihinde yapılan genel seçimlerinde elde ettiği %36,29 oyla TBMM'ne 363 milletvekili sokmayı başarmıştır. Tek başına iktidar olmaya fazlasıyla yetecek miktardaki bu sayıyla, önce Abdullah Gül'ün başkanlığını yaptığı 58. Hükümet kurulmuş, daha sonra Recep Tayyip Erdoğan'ın başkanlığını yaptığı 59. Hükümet kurulmuştur. 22 Temmuz 2007'de yapılan genel seçimlerde oyunu arttırarak %46,58'e ulaştıran AKP, yine büyük bir çoğunlukla (341 milletvekili) Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında Türkiye Cumhuriyeti'nin 60. Hükümeti'ni kurmuştur. Orman Bakanlığı'nın 2003 yılında Çevre Bakanlığı'yla birleşmesinden önce 58. hükümetin Orman Bakanlığı'nı yapan Osman Pepe, birleşmeden sonra da Çevre ve Orman Bakanı olarak 59. hükümette ormancılık örgütünün en üst yöneticisi olmuştur. Osman Pepe 22 Temmuz 2007 tarihinde yapılan genel seçimlerden sonra kurulan 60. Hükümette görevini Veysel Eroğlu'na devretmiştir (AKP, 2009).

Hükümet uygulamalarının parti düzeyinde planlı bir sürecin parçası olup olmadığını belirleyebilmek için; AKP'nin parti programı ve seçim bildirgeleri ile hükümet programları incelenmiştir. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın bakanlık uygulamalarını anlatmak için hazırladığı, broşür, rapor ve kitaplar incelenmiştir. Bu süreçte medyada ve meslek kamuoyunda gündeme gelen tepkiler de dikkate alınmıştır. Meslek kamuoyundan gelen tepkileri değerlendirmek amacıyla mesleki kuruluş ve sivil toplum örgütü temsilcileriyle çeşitli görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen bilgiler analiz edilerek beş ana başlık altında toplanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Yasal Düzenlemeler

3.1.1. 2/B Değişiklikleri

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesine göre orman dışına çıkarılmış alanların, işgalcilerine satışı konusunda AKP hükümetleri öncesi iktidarı elinde bulunduran birçok hükümet çeşitli girişimlerde bulunmuş, fakat bu girişimler 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkındırılmalarının Desteklenmesi Hakkındaki Kanun'un değiştirilmesiyle sınırlı kalmıştır. Kanunda yapılan değişiklikler her seferinde ya Cumhurbaşkanı tarafından geri çevrilmiş, ya da Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir.

AKP hükümetleri bu konuda daha da ileri gitmiş ve Anayasa'daki ormancılıkla ilgili maddeleri (169. ve 170. maddeler) değiştirmeye kalkışmıştır. AKP'nin kurduğu 59. Hükümet 2003 yılında orman dışına çıkarılan alanların orman köylülerine öncelik tanınarak şagillerine satılmasını öngören bir değişiklik yapmıştır. Bu değişiklik Cumhurbaşkanı tarafından çeşitli gerekçelerle Anayasaya aykırı bulunarak TBMM'ye iade edilmiştir. Söz konusu girişimle ilgili olarak hazırlanmış olan İÜ. Orman Fakültesi görüşü de; "yasa teklifinin 170. maddeyi tam olarak kapsamadığı, sadece satışı öngördüğü, hak sahibi sayılmanın ölçülerinin objektif olarak belirlenmediği, arazi sınıflandırmasına yer vermediği, ülkemiz kalkınma planlarını gözden uzak tuttuğu, çıkarılan alanların bütün olarak ihya, tahsis, planlama işlerinin garanti altına alınması gerektiği" şeklinde özetlenebilecek tespitleri ortaya koymaktadır (Ayanoglu, 2005).

60. hükümet tarafından hazırlatılan Anayasa Tasarısı taslağında ormanlarla ilgili 131. madde ile adeta ormanların talanı amaçlanmıştır. Anayasa'da mevcut olan ve 59. hükümetin tarihi milat olarak ilan ettiği 31.12.1981 tarihi 23.07.2007 tarihine getirilmiş, "tarım alanına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler" ifadesine "veya başka alanlar" ifadesi eklenerek, her türlü kullanım için ve her zaman orman dışına çıkarma sağlanmış, orman köylülerinin yasal ve anayasal hakları ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. (Anonim, 2008a). Büyük tepkiler alan bu taslak daha sonra Meclis gündemine getirilmemiştir.

15 Ocak 2009 tarihinde kabul edilen 5831 sayılı kanunla; orman kadastro sununun, içinde ormancı bulunmayan kadastro komisyonlarınca yapılmasına olanak verilmesi, orman dışına çıkarılan bu alanların kimler tarafından ne zamandan beri kullanıldığının tutanağa kaydedilerek hazine adına tescil edilmesi ve fiili kullanım durumları dikkate alınmak suretiyle ifraz (ayırma) ve/veya tevhit (birleştirme) işlemlerinin yapılmasına olanak sağlanmıştır. Bu düzenleme; 2/B alanlarının işgalcilerine satılabilmesini sağlayacak yeni bir anayasa değişikliği için gerekli altyapı hazırlığı olarak değerlendirilmektedir.

3.1.2. Kızılağaç ve Kestanelikler

5 Kasım 2003 tarihinde çıkarılan 4999 sayılı yasayla 6831 sayılı Orman Kanunu'nun çok sayıda maddesi değiştirilmiştir. Bu değişikliklerle; sahipli arazilerdeki kızılağaçlıklar ile aşılı kestaneliklerin "orman ağacı" sayılmaması ve buradaki ağaçların kesilmesi ve çeşitli yollarla değerlendirilmesine yönelik iş ve işlemlerin köy muhtarlıkları tarafından yapılabilmesi sağlanmıştır (Çağlar, 2005). Yasanın 1. maddesinde öngörülen değişikliklerle, kızılağaç ve kestane ormanlarını "Orman Sayılmayan Araziler" sınıfına dahil ederek Marmara ve Karadeniz ormanlarında korkunç bir orman katliamını başlatmayı göze almıştır. Bu değişiklik; orman talanı bir yana, toprak erozyonu, heyelan ve seller nedeniyle çok büyük maddi kayıpların yanı sıra yüzlerce insanın yaşamını yitirmesi sonucunu doğuracak nitelik taşımaktaydı (Anonim, 2003). Ormanları azaltıcı nitelikteki bu değişiklik daha sonra Anayasa

Mahkemesi tarafından iptal edilmiş ve sahipli arazide bulunan kızılâğaç ve aşılı kestaneler tekrar orman ağacı sayılmıştır.

3.1.3. Maden Yasası

2004 yılında yürürlüğe giren 5177 sayılı Kanunla büyük ölçüde değişikliğe uğrayan 2613 sayılı Maden Kanunu ile en iyi nitelikteki ormanlarda bile taşocağı dahil her türlü maden arama ve işletme olanağı getirildiği ve dünyanın sayılı ekosistemine sahip olan Kazdağları gibi yörelerin yabancı firmalara peşkeş çekildiği belirtilmektedir (Anonim, 2008a). Yerli ve yabancı iş çevrelerinin baskıları sonucu çıkarıldığı bilinen bu yasayla; ormanlar, ağaçlandırma sahaları, özel koruma bölgeleri, milli parklar, meralar, sit alanları, su havzaları, kıyı alanları, turizm bölgeleri, askeri yasak bölgeler ve şahsa ait özel alanlar madencilik faaliyetine açılmıştır.

Orman kaynaklarından sürdürülebilir nitelikte mal ve hizmet üretimi sağlamak yerine, ormanı yok etmek pahasına altında barındırdığı maden kaynaklarının kısa sürede değerlendirip paraya dönüştürülmesini amaçlayarak 2004 yılındaki yapılan bu değişiklik (2005’de 4553 sayılı Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği’nin yürürlüğe girmesinden sonra), etkisini 2007 yılında göstermeye başlamıştır. 2003-2006 yılları arasındaki dört yıllık sürede orman alanlarında verilen maden işletme izni sayısı yılda ortalama 1218’den 2007 yılında 2089’a, maden tesis izni sayısı 576’dan 2211’e yükselmiştir. Aynı dönemde maden işletme izin alanı; 3637 hektardan, 11168 hektara, maden tesis izin alanı da 434 hektardan, 2146 hektara çıkmıştır (OGM, 2007). Bu durumda Maden Yasası ve yönetmeliğindeki değişikliklerden sonra maden işletme ve tesis sayı ve alanlarının önceki dört yılın ortalamasının dört katına kadar çıktığı görülmektedir.

3.1.4. Turizm Teşvik Yasası

24 Temmuz 2003 tarihinde çıkarılan 4957 sayılı yasayla 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu’nda değişiklik yapılmıştır. Bu düzenlemeyle; “Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri”nin tamamı ve/veya alt bölgelerinin yahut birden fazla sayıda parseli, yerli ya da yabancı hiç ayırım gözetilmeksizin aynı yatırımcıya tahsisi, “Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri” ve “turizm merkezleri” dışında kalan; i) “devlet ormanı” sayılan araziler, ii) 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamındaki milli parklar, tabiatı koruma alanları, tabiat parkları ve tabiat anıtları, iii) 383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname kapsamında ayrılmış yerler ve iv) meraların, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yerli ve yabancı turizm yatırımcılarına tahsis edilmesine olanak sağlanmıştır (Çağlar, 2005). Bu düzenlemeyle turizm tahsislerini iptal eden Anayasa Mahkemesi kararının hileli yollarla devre dışı bırakıldığı, yeni yasanın eskisini aratırcasına ormanların aleyhine hüküm içerdği belirtilmektedir (Anonim, 2008a).

Ayrıca; 15 Mayıs 2008 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren yasayla, yaklaşık olarak 1,1 milyon dönüm orman alanının turizm yatırımlarına açılabilmesinin sağlandığı, bu uygulama sonucu yapılacak yatırımların 330 bin dönüm alanı ormansızlaştırılabileceği ifade edilmektedir (Anonim, 2008a).

Bodrum Pina Yarımadası’nda bir otel yapılmak üzere tahsis edilen orman alanının 2006 yılı Temmuz ayında yanmasından altı ay sonra bölgede otel için hafriyat çalışmalarına başlanması kamuoyunun gündemine gelmiş (Radikal, 2008), bu uygulama ormanların turizm amaçlı kullanımı sırasında yaşanan olumsuzluklara örnek oluşturmuştur.

Farklı dönemlerde konuyla ilgili bakanların “Hükümetimiz, özellikle makilik ve bozuk ormanların olduğu yerleri tahsis ediyor, tahsis yapılırken genelde turizm açısından önemli, orman varlığı açısından önemsiz yerler ele alınıyor” (NTVMSNBC, 2008; Çağlar, 2008a) veya “Turizme tahsis edilen alanlar aktif orman alanları değil, orman vasfını kaybetmiş turizme açılacak yerlerdir, kamuoyunda yanlış anlaşılmasın.” (Radikal, 2005) şeklindeki ifadelerinin gerçeklerle örtüşüğünü söylemek güçtür.

3.2. Yönetsel Yapı

3.2.1. Bakanlıkların Birleştirilmesi

Çevre ve Orman Bakanlıkları'nın 2003 yılında 4856 sayılı kanunla birleştirilmesinden sonra ormancılığın asırlık birikimlerinin ve geleneklerinin birer birer yok edildiği, ormancılığın temel kavramlarının yozlaştırıldığı, orman mühendislerinin mesleklerine ve kurumlarına yabancılaştırıldığı, orman mühendisliği mesleğinin hafife alındığı, ormancılığın sloganlarla ifade edilebilecek basit bir faaliyet durumuna indirildiği belirtilmekte, Orman Bakanlığı ile Çevre Bakanlığı'nın birleşmesinden ormancılık sektörünün zarar gördüğü, ormancılığın belli bir meslek geleneği olan, belirli bir hizmet disiplini anlayışına sahip, kurumsal yapısı nispeten sağlam ve tarihi geçmişi olan bir sektör olduğu, çevre kesiminin ise kurumsal yapısı ve gelenekleri tam oluşmamış, hizmet anlayışı oturmamış ve derleme-toplama bir insan kaynağı ile ormancılıkla eklemelenmek istendiği, bu kesimin ormancılığın sırtına yüklendiği iddia edilmektedir (Bozatl, 2007). Ayrıca; bu birleşmeden sonra özellikle taşra örgütlenmesindeki sorunların arttığı, il çevre ve orman müdürlükleriyle ormancılık örgütünün merkez birimleri arasındaki organik bağların zayıfladığı, ormancılık mesleğiyle uyum gösteremeyen bürokratik kademelerin artmasıyla ormancılık uygulamalarının büyük ölçüde aksadığı belirtilmektedir (Ekizoğlu ve Akesen, 2006).

3.2.2. Siyasi Kadrolaşma

3 Kasım 2002-2003 yılları arası Orman Bakanlığı'nda, daha sonra da Çevre Bakanlığı ile birleştirilmesinden sonra Çevre ve Orman Bakanlığı'nda, önce kadrolaşmada ve sonra da ormancılık çalışmalarında birbirini izleyen hatalar yapıldığı belirtilmektedir (Anonim, 2005). AKP hükümetleri döneminde kadrolaşmak uğruna görevdeki tecrübeli ve bilgili bürokratların görevden alındığı, ormancılık tarihinde görülmeyen şekilde kıyım, sürgün ve görevden almalar yapılarak tecrübesiz ve deneyimsiz meslektaşlar ile mesleği bilmeyen dışarıdan getirilmiş elemanlarla ve sloganlarla işlerin yürütülmeye çalışıldığı ifade edilmektedir (Çoşkun, 2006).

Örneğin; Çevre ve Orman Bakanlığının kuruluş yasasının çıkarılmasından sonra 46 adet orman fidanlık müdürlüğünün statüsü mühendisliğe dönüştürüldüğü için; müdür, müdür yardımcısı ve kıdemli mühendislerin kadrolarının kaldırıldığından, bu personelin ya emekliliğe zorlandığı ya da ihtisas dalları ile ilgili olmayan birimlerde istihdam edildiği, böylece yılların emeği, tecrübesi ve bilgi birikiminin bir anda yok edildiği belirtilmektedir (Anonim, 2007a).

60. hükümet döneminde kadrolaşmanın cinsiyet ayrımcılığına kadar uzandığı ifade edilmektedir. İl Çevre ve Orman Müdürleri arasında bulunan üç kadın müdürün görevlerinden istifaya zorlamak için doğu illerine sürüldüğü haberleri 2007 yılında medyanın gündemine dahi gelmiştir (Erdem, 2007)

3.2.3. İlgili Gruplarıyla İlişkiler ve Katılım

Ormancılık örgütü uygulamalarında bütün süreçlerin “katılımcı” bir şekilde gerçekleştirildiği birçok belge ve açıklamada vurgulanmaktadır. Oysa ormancılık örgütünün; bırakınız kamuoyunun katılımını örgüt içi katılıma dahi izin vermeyen bir yönetim yapısına sahip olduğu çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir (Atmış, 2003b ; Atmış et al., 2007).

AKP hükümeti zamanında da bakanlık çalışmaları sırasında meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinden görüş almaya bile tenezzül edilmediği özellikle vurgulanmaktadır (Anonim, 2003). Bu uygulamaya örnek olarak; 2003 yılında 2/B ile ilgili olarak yapılan Anayasa değişikliğiyle ilgili olarak orman fakültelerine, yasa Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edildikten sonra görüş sorulması gösterilebilir.

Ormancılık örgütünün ilgili grupları arasında taraf tutabildiği, işbirliği yapılacak sivil toplum örgütünün seçiminde, örgütün hatalı uygulamalarına ses çıkarmayacak sivil toplum örgütlerinin seçildiği, eleştiren kesimlerin dışlandığı AKP öncesi de var olan (Atmış, 2003b) yanlış bir uygulamadır. Bu anlayış AKP hükümetleri döneminde de artarak sürmektedir. Örneğin; Orman Mühendisleri Odası bir dönem AKP hükümetinin yanlışlarına tepkisiz kalarak yönetime yakınlaşmakla suçlanmıştır (Bozatl, 2007). Fakat, 2008’de Antalya’da çıkan Serik-Taşagil orman yangınından sonra Bakanlığın açıkladığı düşük miktardaki yanan alan miktarını, hazırladığı bilimsel raporla düzeltmeye çalışan ve yangının oluşumu ve yayılmasıyla ilgili nedenleri ve önerilerini kamuoyuna açıklayan Orman Mühendisleri Odası’nın, Çevre ve Orman Bakanlığı üst düzey yetkililerinin hedefi haline geldiği görülmektedir (OMO, 2008a).

Sendika ve derneklerle ilişkiler de benzer uygulamalara konu olmaktadır. Bakanlık üst yönetiminin sendika değiştirme konusundaki baskıları, seçimlere müdahaleleri veya muhalif olarak algılanan sendika ve dernek yöneticilerine randevu vermeme gibi uygulamaları zaman zaman gündeme gelmektedir.

3.3. Tepki Çeken Uygulamalar

3.3.1. Baltalıkların Koruya Tahvili

Baltalık ormanları, tomruk elde etmek amacıyla işletilebilecek koru ormanlarına dönüştürerek “ekoloji ve ekonominin uyum içerisinde olacağı sürdürülebilir bir ormancılık yapmak” (OGM, 2006) için başlatılan “baltalıkların koruya tahvil” çalışmalarının; ne bilimsel yararı, ne de ekolojik dayanağı olduğu ve Türkiye ormancılığında eskiden beri uygulanan bir çalışma olduğu belirtilmektedir. 2000’li yıllarda yılda 6-7 milyon ton yakacak oduna ihtiyacı olan Türkiye’nin baltalıkların koruya çevrilmesi nedeniyle yakacak odun kıtlığı yaşayacağı ve bunun ülke ormanlarını daha çok yıkıma uğratacağı, bunun yerine baltalıkların niteliğini değiştirmeyerek hem bu ihtiyacın karşılanacağı, hem toprak-su dengesinin daha iyi korunacağı, hem de orman köylülerinin sürekli istihdamının sağlanacağı belirtilmektedir (Çağlar, 2006). Uzmanlar ayrıca; tek türe dayalı koru ormanlarına göre normal baltalıkların daha büyük biyoçeşitliliğe sahip olduğu, baltalıkların su verimi, rejimi ve su niteliği açısından korudan daha fazla yararlı olacağı, baltalıkların biyokütle enerjisi açısından son yıllarda öne çıktığı, baltalıkların koruya dönüştürülmesi işleminin her yerde aynı şekilde uygulanamayacağı yönünde uyarılarda bulunmaktadır (Geray, 2007).

3.3.2. Kamusal Varlıkların Özelleştirilmesi veya Kapatılması

AKP hükümetlerinin ormanlara bakışı genellikle kaynaklardan yararlanmaktan çok, kaynaklardan gelir elde etmeye çalışmak şeklinde olmuştur. Özel sektörcü yaklaşımlar gereği; 2003 yılında çıkarılan 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri

Hakkında Kanunu'nda da kamusal varlıkların özelleştirilmesini sağlayabilecek yaptırımlara yer verilmiştir. Sözgelimi, yasanın 2. maddesine göre; devlet ormanlarına ilişkin yönetim (amenajman) planları özel kişi ve kuruluşlara yaptırılabilir; milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları ve orman içi mesire yerleri ile av ve yaban hayatı alanları yine özel kişi ve kişilere işlettirilmesi, 2004 yılında çıkarılan Çevre ve Orman Bakanlığı Merkez Teşkilatının Görevleri, Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik'le de planlama ve projelendirme çalışmalarının neredeyse tümünün özel kişi ve kuruluşlara yaptırılabilmesi sağlanmıştır (Çağlar, 2005).

Ormancılık personelinin hizmet içi eğitimini sağlamak için kurulmuş olan "Eğitim Tesisleri"nin, ormancı çalışanların düşünceleri alınmadan, tepkileri düşünülmeden, bir çırpıda 29 yıllığına kiraya verildiği, hatta, bu tesislerin satış olanaklarının arandığı iddia edilmektedir (Anonim, 2005). Bakanlık kaynaklarında 35 eğitim merkezinin kapatılması bir başarı olarak gösterilmekte ve "küçülen ve güçlenen bir OGM süreci yaşandığı" belirtilmektedir (OGM, 2007). Bu uygulamayla bakanlık bünyesindeki hizmet içi eğitim ve insan kaynakları yönetimi işlevsiz hale dönüştüğü (Anonim, 2003) gibi, Bakanlık çalışanlarının bu tesislerde tatil yapma olanağının da ellerinden alındığı unutulmamalıdır.

2002 yılında 8 adet geçici orman fidanlığının kapatılması ve bir kısmının da satılması AKP hükümetlerinin ilk icraatlarından birisi olmuştur. 2003 yılında çıkartılan 4856 Sayılı Kanunla fidanlık müdürlüklerinin statüsü fidanlık mühendisliğine dönüştürülmüştür. Daha önce Bakanlar Kurulu kararı ile gerçekleştirilen fidanlık müdürlüklerinin kurulması ve kapatılması işlemi yetkisinin yeni yasayla Çevre ve Orman Bakanı'na geçmesiyle 2004 yılında Bakanlık oluru ile 39 adet orman fidanlığının kapatılması talimatlanmıştır. Esas görevi, ağaçlandırma yapmak, devamlı ve geçici fidanlıklar kurmak, özel ağaçlandırma yapmak ve fidanlık tesis etmek isteyen gerçek ve tüzel kişileri desteklemek olan bir Bakanlığın (Anonim, 2007a), mevcut fidanlıkları kapatma işlemini üstelik rekor düzeyde ağaçlandırma çalışması yapacağını duyurduğu bir dönemde yapması düşündürücüdür.

3.3.3. Üçüncü Köprü ve İstanbul Ormanlarının Tahribi

İstanbul gibi arazi rantının yüksek olduğu kentlerde çeşitli altyapı projeleri de ormanların zarar görmesine neden olmaktadır. Bu projelere karar verme ve uygulama yetkisini elinde bulunduran iktidarlar, bu yetkilerini genellikle ormanlara zarar verecek şekilde kullanmaktadır. Bunun en önemli örneklerinden biri İstanbul'a yapılması düşünülen 3. Boğaz Köprüsü'dür. Üçüncü köprü hattının kuzeye kaydırılıp ormanları tehdit etmesi olasılığına çeşitli sivil toplum örgütleri tepki göstermektedir.

Sivil toplum örgütlerine ve uzmanlara göre 3. köprü; "çözüm değildir, aksine yeşil alanları ve su havzalarını yok edecek bir rant" köprüsüdür. Köprünün ve bağlantı yollarının yeni yapılaşmalara ve rant paylaşımlara neden olacağı, bunun sonucunda da Şile, Beykoz, Ömerli, Kemirburgaz, Belgrat, ve Çatalca ormanları ve su havzalarının yok olacağı iddia edilmektedir (Birgün, 2008).

3.4. Yeni Terim ve Söylemler

AKP Hükümeti döneminde; "Her köye bir orman!", "Devlet ormancılığından millet ormancılığına geçiyoruz !", "Baltalık ormanlara son !", "Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği Eylem Planı !", "Ormanların rehabilitasyonu !", "Orman koruma çalışmalarının köy tüzel kişiliklerine bırakılması !", "Özel ormancılık !" vb. gibi yeni terim ve söylemlerin ortaya çıktığı görülmektedir (Çağlar, 2008b). Bunlardan bazıları aşağıda irdelenmektedir.

3.4.1. Millet Ormancılığı

“Eskiden Türkiye’deki çevre koruma ve ormancılık alanında hakim olan anlayış yasakçı bir anlayıştı...Bu yüzden ormancılık alanında devlet merkezli yasakçı anlayışa son verdik. Devlet ormancılığı anlayışından ormanların milletle birlikte yönetilmesi ve geliştirilmesinin esas alındığı millet ormancılığı anlayışına geçtik” şeklindeki açıklamalarla ve “Devlet ormancılığından Millet ormancılığına geçiş” sloganı ile gündeme getirilen “millet ormancılığı” teriminin; ormancılık literatüründe, ormancılık pratiğinde ve özellikle Anayasa başta olmak üzere ormancılık hukukunda yeri olmadığı, mevcut orman rejimini sulandıran, yozlaştıran ve kavram kargaşası yaratacak bir terim olduğu belirtilmektedir (Bozatlı, 2006).

3.4.2. Kent Ormanları

"Devlet ormancılığından millet ormancılığına geçiyoruz" diyerek başlatılan bir başka uygulama "kent ormanı" olgusudur. Uygulamaya göre kentler çevresinde bulunan doğal ormanlar ile ağaçlandırma alanlarının bir bölümü ayrılıp içine bazı yapay eklentiler yapılarak "kent ormanı" olarak adlandırılmıştır. “Bu çalışmaların dayanağı olarak yayımlanan kitapçıkta kent ormanlarının Orman Genel Müdürlüğü tarafından yönetileceği, giderlerinin döner sermayeden karşılanacağı, kamu kuruluşlarına bile kiraya verilmeyeceği belirtilmiştir. Fakat, uygulama yazılanların tam tersi olmuş ve bazı kent ormanları AKP’li belediyelere verilmiştir.” Belediyelerin de bu kent ormanlarını özel kişilere kiraladıkları iddia edilmektedir. Bu işlemlerin, kent ormanlarının hangi nitelikleri taşıyacağına, nerelerde kurulacağına, büyüklüğünün ne kadar olacağına, nasıl yönetileceğine ilişkin hukuksal düzenlemeler oluşturulmadan yürütüldüğü ifade edilmektedir (Demirtaş, 2007). Ayrıca yılların emeği ile meydana getirilen Yeşil Kuşak Projesindeki ormanların, kent ormanlarına dönüştürüldüğü ve bunların belediye ve diğer kuruluşlara devredildiği şeklinde iddialar da vardır (Çoşkun, 2006). Hatta kent ormanının ne olduğu bilinmeden mevcut koru ormanlarına kent ormanı kurma yarışına girildiği ve kent ormanı levhası asıldığı, çoğu yerde de bu levhaların arkasında hiçbir faaliyet yapılmadığı belirtilmektedir (Anonim, 2007b).

3.4.3. Tabiat Parkları

60. hükümet zamanında, aslında korunan alan mevzuatı içinde önemli yer tutan tabiat parklarının farklı bir şekilde gündeme geldiği görülmüştür. Çevre ve Orman Bakanlığı’nın 26 Ekim 2007’de valiliklere gönderdiği bir yazıyla her ilde ve büyük ilçelerde "tabiat parkları" kurulması için uygun mekanların tespit edilerek çalışmalara başlanması istenmiştir. 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu’nun öngördüğü tabiat parkından farklı, fakat aynı ismi taşıyan yeni bir alan kullanımının çıkarılması, yine çok kısa süre önce bir önceki hükümet tarafından benzer amaçlarla kurulan kent ormanlarında olduğu gibi, hazırlıksız, mevzuatta yeri olmayan, altyapısı olmayan yeni bir alan kullanımını gündeme getirmiştir (Demirtaş, 2007).

3.5. İletişim Hataları

3.5.1. Abartılı Ağaçlandırma Rakamları

AKP hükümetlerinin ilk ikisinin programında (58. ve 59. hükümetler) orman hakkında hiçbir ifade yer almamaktadır. Fakat, 60. Hükümet Programı'nda; ağaçlandırma çalışmalarına ağırlık verileceği, Türkiye'nin biyolojik çeşitlilik bakımından zengin olduğu, küresel ısınma ve erozyonla mücadele için ağaçlandırma, iyileştirme çalışmalarına hız verileceği, "yeşil kuşak ormancılığı"nın geliştirileceği vurgulanmıştır (Anonim, 2009).

60. Hükümet döneminde başlatılan ve içinde "Türkiye orman yönünden zengin bir ülke değildir" gibi garip bir ifadeyi de barındıran "Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği Eylem Planı"nın (ÇOB, 2007), yapılan yanlış icraatlar sonucu ortaya çıkan orman talanını örtbas etmek için başlatıldığı dahi iddia edilmektedir. 2007 de gerçekleştirilen ağaçlandırma miktarının 31.500 hektar olmasına rağmen, yetkililer tarafından 450.000 hektar ağaçlandırma yapıldığının açıklandığı, beş yıllık programda ağaçlandırılacak alan miktarı olarak 2.3 milyon hektarlık bir sahanın açıklandığı, aslında programın % 73'ünün "Rehabilitasyon" denilen ve "ormancılık bilimi ile bağdaşmayan" bir uygulama olduğu, asıl görevi ağaçlandırma yapmak olan genel müdürlüğe beş yılda sadece 116.000 hektar ağaçlandırma uygulamasının programlandığı, özel sektörün de bu dönemde 136.000 hektar ağaçlandırma yapmasının öngörüldüğü belirtilmektedir. Yani bakanlık ve diğer kurumlar için 5 yılda öngörülen toplam ağaçlandırma miktarı 252.000 ha'dır (Anonim, 2008a, Demirtaş, 2008; Özkahraman, 2008). Bu da yılda ortalama 50,400 ha.'lık bir miktara denk gelmektedir.

Planda bozuk ormanları en az emek ve masrafla verimli koru ormanına dönüştürmeyi amaçlayan (ÇOB, 2007) rehabilitasyon çalışmaları; şu anda orman olan ancak "bozuk orman" diye nitelendirilen yerlerde yapılacak çalışmalardır. Orman niteliğinde olan bir yerde yapılacak çalışmaları, yeni orman oluşturuyormuş (ağaçlandırma) gibi göstermenin; ormancılık bilimlerine de, bugüne kadar yapılan uygulamalara da aykırı olduğu, rehabilitasyon çalışmalarının esas amacının orman yenilemek değil, endüstriyel ve yakacak nitelikli odun elde etmek olduğu ormancılık örgütünde uzun yıllar çalışmış olan uzmanlar tarafından belirtilmektedir (Özkahraman, 2008). Kamuoyuna "Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği" olarak yansıtılan plânlanmanın, gerçekte "Rehabilitasyon Çalışması" olması, söz konusu çalışmanın güvenilirliğini sarsmakta ve kamuoyunda tartışmalara yol açmaktadır. Bu nedenle, plânın tanıtımı ve uygulanması sürecinde, hedeflenenin salt ağaçlandırma çalışması olmayıp rehabilitasyon ağırlıklı olduğunun kamuoyuna duyurulması ve yanlış anlaşılmaya yol açılmaması gerektiği vurgulanmaktadır (Hızal ve Ark., 2008).

Rehabilitasyon çalışmalarının yanısıra erozyon kontrolü ve mera ıslahı çalışmaları da ağaçlandırma çalışması kapsamına dahil edilmiştir. Erozyon kontrolü; fiziki önlemler, bitkilendirme ve ağaçlandırma biçiminde yürütülen teknik çalışmaları kapsamaktadır. Bu yüzden erozyon kontrol çalışmasının tümünü "ağaçlandırma" olarak nitelendirmek doğru değildir. Mera ıslahı; niteliği bozulmuş, verimi azalmış ve erozyon tehlikesi taşıyan yerlerde yapılacak çalışmalar, merayı iyileştirmeye yöneliktir. Asla ağaçlandırma yapmayı öngörmez (Demirtaş, 2008).

Ağaçlandırma alanı miktarı konusunda ormancılık örgütü içinde de çelişkili açıklamalar yapılmaktadır. Resmi istatistiklere göre ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmaları 2003-2006 yılları arasında toplam 807.041 hektar olmasına karşılık, Genel Müdür düzeyinde yapılan açıklamalarda 1.349.000 ha, Müsteşar Yardımcısı düzeyinde yapılan açıklamalarda 1 milyon ha, Bakan tarafından yapılan açıklamalarda ise 1.400.000 ha olarak verilmektedir (Anonim, 2007a).

3.5.2. Yanan Alan Miktarlarının Düşük Açıklanması

Bizzat Çevre ve Orman Bakanı tarafından; yanan orman alanlarının 2003-2007 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemde, önceki 15 yıla göre %50 azaldığı ifade edilmiştir (NTVMSNBC, 2007). 2003-2004 yıllarında yangın sayısının düşük olması, büyük bir yangının meydana gelmemesi ve yanan alanların az olmasının polemik konusu yapılması, 2005 ve 2006 yıllarında da bu yönde büyük bir facia yaşanmaması üzerine hükümet, aldığı önlemlerle yangın sorununu çözdüğünü kamuoyuna sık sık açıklamayı tercih etmiştir. Fakat aynı yönetim, 2007 yılında orman yangınlarına ilişkin rakamlar yüksek çıkınca, bu kez hava şartlarının çok anormal seyrettiği gibi gerekçelerin arkasına sığınarak yangınlar konusundaki yanlış yaklaşımların örneklerini sergilemiştir. Oysa 1999-2002 yıllarında yangın harcamalarının döner sermayeden genel bütçeye aktarılması, bütçe olanaklarının iyileştirilmesi, idari ve teknik yapının güçlendirilmesi ile orman yangınları ile yapılan mücadelenin ciddi adımlarının 58. hükümetten önce atıldığı belirtilmektedir (Anonim, 2008b)

Ormancılık yöneticilerinin yanan alanları çok küçük rakamlarla kamuoyuna sunarak bakanlarını kurtarma yoluna gittiklerini belirtmek için; 2006'daki Milas/Mumcular yangını örnek verilmektedir. Kamuoyuna önce 200 hektar sonra 400 hektar ve 600 hektar olarak beyan edilen yanan alan miktarı, daha sonra Orman Genel Müdürlüğü kayıtlarında 2600 hektar olarak yer almıştır. Oysa gerçek miktar 3526 hektar olarak tespit edilmiştir (Anonim, 2007b).

31 Temmuz-4 Ağustos 2008 arasında Antalya'da Serik ve Taşağıl orman işletme müdürlükleri sınırları içinde çıkan yangın sonucu bakanlık yetkilileri tarafından 4-5 bin hektarlık bir sahanın yandığı açıklanmıştır. Oysa TMMOB Orman Mühendisler Odası 24.08.2008 tarihinde açıkladığı; "Yangında yanan ormanların miktarı kamuoyundan saklanmaya çalışılmıştır... Yangında 16.925 hektar orman alanı tahrip olmuştur" şeklinde ibareler taşıyan raporu konuya farklı bir boyut katmıştır (OMO, 2008b). Yine Türkiye Ormancılar Derneği de yanan ormanın alanının 4 bin hektar değil, 20-25 bin hektar olduğunu açıklamıştır (Anonim, 2008b). Yangından dört ay sonra Serik Kaymakamı'nın verdiği rakamlara göre 20.552 hektarlık alanın zarar gördüğü, 15.792 hektarlık alanın yandığı resmen açıklanmıştır (Akşam, 2008) Daha önce Türkiye'nin en güyük yangını 13.260 hektarlık yanan alanla 1979 yılındaki Marmaris Yangını'ydı. Bu durumda Antalya Serik-Taşağıl Yangını Türkiye'de yaşanan en büyük yangın olarak literatüre geçmiş, fakat bu en büyük yangın bile AKP hükümeti tarafından kamuoyundan saklanmaya çalışılmıştır.

3.5.3. Medyatiklik: Acarkent Fiyaskosu

59. Hükümetin Çevre ve Orman Bakanı Osman Pepe'nin gündeme getirdiği: "Acarkent'te yüzde 6 olarak alınan inşaat izninin yüzde 94'e kadar çıkarıldığı ve bu yüzden şirkete verilen izinlerin iptal edildiği"(Milliyet, 2006a) açıklaması, başlangıçta bir bakanın ormanları sahiplenmesi ve koruması adına önemli bir çaba olarak görülmüştür. Fakat bu açıklamadan kısa bir süre sonra, aynı bakan döneminde daha önceden (26 Temmuz 2005'de) yapılan bir düzenlemeyle özel ormanlardaki inşaat alanlarının genişletilmesine olanak sağlandığı ve buna bağlı olarak yapımcı şirkete Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan gereken izinlerin verilmiş olduğu ortaya çıkmıştır. Bakanın bu tavrının ormanları korumaktan çok, medyatik olmaya yönelik bir çaba olduğu anlaşılmıştır.

Bakanın medyada yer alma adına tek bir şirketi hedef alarak gündeme getirdiği konunun bir çok özel ormanı ilgilendirdiği sonradan ortaya çıkmıştır. Örneğin; Saip Molla-2 Özel Ormanı'nda bulunan Beykoz Konakları'nda da verilen izin 57 bin 907 metrekare olduğu, ancak 907 bin 215 metrekarelik alanda inşaat yapıldığı haberi medyada yer almıştır (Milliyet, 2006b). Daha sonra özel ormanda inşaat oranının %5'i kesinlikle aşmayacak bir düzenlemenin

yapıldığı aynı bakan tarafından açıklanmış olsa da, böyle bir düzenlemenin halen yürürlüğe girmediğini söylemek mümkündür.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

İktidarı sırasında Anayasa'nın 169. ve 170. maddelerini değiştirme girişiminde bulunarak, 2/B ile orman dışına çıkarılmış alanları satıp 25 milyar dolar kazanmayı uman AKP'nin ne 2002 ve 2007 genel seçimlerindeki seçim beyannamelerinde, ne de hükümet programlarında bu konuya tek cümle dahi yer vermemesi dikkat çekmektedir (Atmış, 2003a; Atmış, 2008, Anonim, 2009)

AKP seçim bildirgelerinde, orman köylüsünü kalkındıracağını ve gelirlerini arttıracığını, bunu çok yönlü destekleri ve orman gelirlerinden köylüye aktarılan kaynakları daha yüksek düzeye çıkararak yapacağını belirttiği halde, 2/B alanlarından yapılacak satışlardan elde edilecek gelirin orman köylüsüne aktarılacağı söylemi dahil hiçbir uygulamasında orman köylüsüne yeni kaynak sağlayacak bir düzenleme ortaya koymamaktadır.

AKP seçim bildirgelerinde veya son hükümet programında: "Biyolojik çeşitliliği koruma" vurgusunu ortaya çıkarmakta, doğal kaynak, biyolojik çeşitlilik, sürdürülebilir kalkınma gibi kavramlara özel atıflarda bulunmakta, doğal kaynakları korumayı ve gelecek nesillere aktarmayı en temel görevleri arasında saymakta, Türkiye'yi bu değerlerin korunduğu, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını gözetten bir ülke yapmayı hedeflemekte, gelecek kuşakların hakkını gözeterek, ekonomik kalkınmayı ve doğal kaynaklardan herkesin adil biçimde yararlanmasını sağlayacak çevre yönetim sistemleri oluşturmayı benimsemektedir (Atmış, 2008, Anonim, 2009). Fakat buna rağmen; ormanları topluma çeşitli yararlar üreteceği doğal bir kaynak olarak görmek yerine, öncelikle gelir elde edecek bir kaynak olarak yönetmeye çalışmaktadır. Hükümetleri döneminde ortaya koydukları ormanlar aleyhindeki yasal ve yönetsel uygulamalar (2/B, Maden Yasası, Turizm Teşvik Yasası vb.) bu durumun göstergesidir.

Sonuç olarak; AKP Hükümetlerinin ormancılık politika ve uygulamaları incelediğinde aşağıdaki tespitleri yapmak mümkündür:

-Daha önceki dönemlere ait çalışmalar yok sayılmakta, ormancılık çalışmalarının yoğunlukla AKP hükümetleri döneminde yapıldığı iddiası yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır (Örnek: Yaptıkları ağaçlandırma miktarının kendilerinden öncekilerinin toplamından fazla olduğunu iddia etmeleri, yanan alan miktarının daha önceki dönemlere oranla yarıya indirildiğinin söylenmesi).

-Kendilerinden önce de yapılan bazı uygulamaların, sanki kendi dönemlerinde yeni başlatılmış gibi sunulması (Örnek: Baltalıkların koruya tahvili, millet ormancılığı vb.).

-Hükümet programlarında ve seçim bildirgelerinde aksine hükümler bulunduğu halde, ormanların; topluma çok yönlü hizmetler sağlayan bir kaynak olarak değerlendirilmesi yerine, kısa vadeli gelir kaynağı olarak görülmesi (Örnek: 2/B, Maden Yasası, Turizm Teşvik Yasası, eğitim tesislerinin satışı vb.).

-Ormanların hem şu anki, hem de gelecek kuşakların gereksinimini karşılayacak şekilde değil, yerli ve yabancı çıkar gruplarının isteklerini karşılayacak ve siyasi beklentilerin tatminine

öncelik verecek şekilde yönetilmesi (Örnek: 2/B, Maden Yasası, Kızılağaç ve Kestanelikler vb.).

-Hukuksal altyapısı oluşturulmuş planlı çalışmalar ortaya koyma yerine, yukarıdan dayatılan, fakat uygulamada karşılığı olmayan ve birbiriyle çelişen “yeni” terim ve söylemler geliştirmeye ağırlık verilmesi (Örnek: 2/B’leri satarak 25 milyar dolar kazanma söylemi, millet ormancılığı, kent ormancılığı, tabiat parkları vb.).

-Hukuk sisteminin ret etmesi ve toplumun tepki göstermesine rağmen, bazı politika ve uygulamalarda ısrarcı olunması (2/B ile ilgili düzenlemeler, Turizm Teşvik Kanunu vb.).

-Sivil toplum örgütleri ve sendikalarla ilişkilerinde, daha önceki hükümetlerden farksız olarak, kendine yakın gördüğü, muhalif olmayacağını düşündüğü örgütlerle yakın ilişkilerde bulunma, muhalif örgütlere mesafeli davranma, hatta üye yapılarına ve seçimlerine müdahil olma (Örnek: OMO, Sendikalar vb.).

-Daha önceki dönemlerde de var olan siyasi kadrolaşmanın, bazı birimleri kapatma pahasına arttırılarak sürdürülmesi (Örnek: Bakanlıkların birleştirilmesi, müdürlük veya başmühendisliklerin kapatılması).

-Medyayla, dolayısıyla toplumla sağlıklı ilişkiler kuramama. İletişim çalışmaları; toplumla karşılıklı ilişki kuran ve sürekliliği olan halkla ilişkiler çalışmaları olmaktan çok, kısa vadeli ve yanıltıcı nitelikler taşıyan, daha çok Çevre ve Orman Bakanı’nın propagandasının yapılmasını sağlayan etkinlikler düzeyindedir (Örnek: Ağaçlandırma miktarlarının çok, yanan alan miktarlarının az gösterilmesi, Acarkent vb.).

Başlangıçta belirtildiği gibi bu çalışma eleştirel bir bakış açısı taşımaktadır. Bu nedenle daha çok AKP hükümetleri sırasında öne çıkan olumsuzluklar üzerinde yoğunlaşmıştır. Aynı dönemde orman kadastrosunun %95 oranına ulaşmasında ve sivil toplum örgütleri, mesleki örgütler ve diğer siyasi partilerin de desteğiyle çıkarılan 5531 sayılı Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun gibi gelişmelerde AKP hükümetlerinin olumlu katkıları vardır. Bu çalışmada 7 yıllık bir süreye yaklaşan AKP iktidarının ormancılık politika ve uygulamaları değerlendirilmeye, bu iktidarın ormancılığa bakışı irdelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma sonucu ortaya çıkan bulguların tartışılması ve daha nitelikli bir hale getirilmesi gerekmektedir. Hem Türkiye’deki ormancılık yönetiminin, hem de AKP hükümetleri ve alternatiflerinin bu tür tartışma süreçlerine gereksinimi vardır.

5. KAYNAKLAR

- AKP, 2009. Adalet ve Kalkınma Partisi Resmi WEB Sayfası. www.akparti.org.tr (Ziyaret Tarihi: 02.04.2009)
- Akşam Gazetesi, 2008. Yanan Alanda CHP Haklı Çıktı, 15.12.2008, <http://arsiv.aksam.com.tr/haber.asp?a=138219,4&tarih=15.12.2008>
- Anonim, 2003. Bir Kez Daha Uyarıyoruz Ormanlar Bütçe Açığını Kapatmak İçin Kaynak Olarak Kullanılamaz, Türkiye Ormancılar Derneği Orman ve Av Dergisi, 2003-1, S:6-7.
- Anonim, 2005. Çevre ve Orman Bakanı Sayın Osman Pepe’ye Açık Mektup. Türkiye Ormancılar Derneği Orman ve Av Dergisi, 2005-3, S:2-3.
- Anonim, 2007a. Ağaçlandırma Çalışmaları ve Fidanlıklar, Orman Yangınları ve Ormancılık Konularındaki Çevre ve Orman Bakanı Sayın Osman Pepe’nin Söylemleri ile Uygulamalardaki Çelişkiler Hakkında Derneğimiz Görüşleri, Türkiye Ormancılar Derneği Orman ve Av Dergisi, Sayı: 2, Cilt: 83, Yıl: 2007, S.17-20.
- Anonim, 2007b. Başyazı: Yeni Dönemden Beklentilerimiz ve Endişelerimiz-Basın Açıklaması: Orman Yangınları. Türkiye Ormancılar Derneği Orman ve Av Dergisi, Sayı: 4, Cilt: 83, Yıl: 2007, S:2-4.

- Anonim, 2008a. Çevre Günü Kutlanmalı mı? Türkiye Ormanlıklar Derneği Orman ve Av Dergisi, Sayı: 3, Cilt: 84, Yıl: 2008, S: 2.
- Anonim, 2008b. Başyazı: Orman Yangınlarıyla Mücadele Yeniden Değerlendirilmelidir. Türkiye Ormanlıklar Derneği Orman ve Av Dergisi, Sayı: 4, Cilt: 84, Yıl: 2008, S: 2-3.
- Anonim, 2009. 60. Hükümet Programı. Başbakanlık Resmi WEB Sitesi. basbakanlik@gov.tr (Ziyaret Tarihi: 16 Nisan 2009)
- Atmış, E., 2003a. Ormanlarımız ve Siyasal Partiler. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Bitkisel Üretim Hayvancılık ve Ormanlılığımız Kongresi (3 Kasım 2003) Bildiriler Kitabı. Tarım Orkam-Sen Yayını. Ankara. S: 189-209.
- Atmış, E., 2003b. Dünyada ve Türkiye’de Ormanlılıkta Katılım. II. Ulusal Ormanlılık Kongresi (19-20 Mart 2003) Kitabı. TOD Yayını. Ankara. S:81-101.
- Atmış, E., Özden, S., Lise, W., 2007. “Public participation in forestry in Turkey”, *Ecological Economics*, Volume 62, Issue 2. S: 352-359
- Atmış, E., 2008. 2007 Genel Seçim Bildirileri Çerçevesinde Siyasal Partiler ve Ormanlılık İlişkileri. Bartın Orman Fakültesi Dergisi. Cilt: 10. Sayı: 14. S: 33-42
- Ayanoğlu, S., 2005. Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Alanların Değerlendirilmesi Konusunda Karşılaşılan Hukuksal Sorunlar, Türkiye Ormanlıklar Derneği Orman ve Av Dergisi, 2005-1, S: 29-39.
- Birgün Gazetesi, 2008. 12.02.2008. www.birgun.net
- Bozathı, A., 2006. Kuyuya Atılan Taş: “Millet Ormanlılığı”, Türkiye Ormanlıklar Derneği Orman ve Av Dergisi, 2006-5, S: 45-48.
- Bozathı, A., 2007. Ormanlılık Aşınmakta, Ormanlıklar Uyumakta, Türkiye Ormanlıklar Derneği Orman ve Av Dergisi, Sayı: 4, Cilt: 83, Yıl: 2007, S: 5-8.
- Çağlar, Y., 2005. “2 B”yi Tartışmak, Türkiye Ormanlıklar Derneği Orman ve Av Dergisi, 2005-1, S: 40-47.
- Çağlar, Y., 2006. Ormanlarımızda Yine Kaş Yaparken Göz Çıkarılıyor..., Türkiye Ormanlıklar Derneği Orman ve Av Dergisi, 2006-1, S: 13-15
- Çağlar, Y., 2008a. Bahçelerde Kereviz Gel Bize Bazı Bazı, Turizm Teşvik Yasası Hakkında Görüş.
- Çağlar, Y., 2008b. Ormanlarımız “Dün” Yandı, “Bugün” De Yanıyor ve “Yarın” da Yanacak ! (2), Türkiye Ormanlıklar Derneği Orman ve Av Dergisi, Sayı: 4, Cilt: 84, Yıl: 2008, S: 14-18.
- ÇOB, 2007. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği Eylem Planı 2008-2012. Çevre ve Orman Bakanlığı Yayını. 104 S. Ankara.
- Coşkun, Y., 2006. Çevre ve Orman Bakanı Sayın Osman PEPE’ye Açık Mektup, Türkiye Ormanlıklar Derneği Orman ve Av Dergisi, 2006-3, S: 43-44.
- Demirtaş, A., 2007. Yeni “Tabiat Parkları” mı?, Radikal Gazetesi, 2 Aralık 2007. <http://www.radikal.com.tr/Default.aspx?aType=EklerDetay&ArticleID=875670&CategoryID=42&Date=30.10.2008>
- Demirtaş, A., 2008. Çevre ve Orman Bakanlığı Toplumunu Yanıltıyor, Türkiye Ormanlıklar Derneği Orman ve Av Dergisi, Sayı: 1, Cilt: 84, Yıl: 2008, S: 24-26.
- Ekizoğlu, A. ve Akesen, A., 2006. Tarihi Süreç İçinde Ormanlılık Örgütünde Görülen Yapısal Dalgalanmalar. I. Ormanlılıkta Sosyo Ekonomik Sorunlar Kongresi Bildiriler Kitabı (26-28 Mayıs 2006) (Edit: Sezgin Özden). A. Ü. Çankırı Orman Fakültesi Yayını. S: 156-161. Çankırı.
- Erdem, Z., 2007. “Çevre”ye Kadın İstenmiyor mu? Radikal Gazetesi (24.11.2007). <http://www.radikal.com.tr/Default.aspx?aType=HaberDetay&ArticleID=832630&Date=30.10.2008&CategoryID=98>
- Hızal, A., Karaöz, Ö., Dirik, H., Türker, A., Erdönmez, C., 2008. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği Eylem Planı (2008–2012) Hakkında İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Görüşü
-
- Geray, A. U., 2007. Baltalıkları Koruya Dönüştürme. Ormanlılık İktisadi Sosyal Çalışma Grubu WEB Sitesi. Ekleme Tarihi: 31.01.2007. <http://www.foresteconomics.org/>
- Krott, M., 2005. Forest Policy Analysis. Avrupa Orman Enstitüsü (EFI) ve Springer Yayını. Dordrecht/Hollanda. 323 S.
- Milliyet Gazetesi, 2006a. Yüzde 60’lık Bürokrat, 01.12.2006, <http://www.milliyet.com.tr/2006/12/01/guncel/axgun01.html>
- Milliyet Gazetesi, 2006b. Pepe: Artık Orman Katliamları Olmayacak, Fikret Bila’nın Köşe Yazısı, 03.12.2006. <http://www.milliyet.com.tr/2006/12/03/yazar/bila.html>
- NTVMSNBC, 2007. 2 Milyon Hektarlık Alan Ağaçlandırılacak. 16.11.2007. <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/426452.asp>
- NTVMSNBC, 2008. Çevre Bakanı: Makilik Alanları Turizme Açıyoruz. 04.04.2008. <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/441703.asp>
- OGM, 2006. Baltalık Ormanlarının Koruya Dönüştürülmesi Eylem Planı (2006-2015). Orman Genel Müdürlüğü Yayını. 25 S. Ankara.
- OGM, 2007. OGM 2003-2007. Orman Genel Müdürlüğü Yayını. 101 S. Ankara.

- OMO, 2008a. Kamuoyuna Zorunlu Açıklama. Orman Mühendisleri Odası WEB Sitesi. <http://www.ormuh.org.tr/index.php/guncelkonular/1-son-haberler/276-kamuoyuna-zorunluaciklama.html> (14 Ekim 2008)
- OMO, 2008b. Antalya Orman Bölge Müdürlüğü Serik ve Taşagül İşletme Müdürlüklerinde 31 Ağustos 2008-04 Ağustos 2008 Tarihleri Arasında Çıkan Orman Yangınına İlişkin Orman Mühendisleri Odası Komisyon Raporu. 9 S. <http://www.ormuh.org.tr/index.php/dokumantasyon/raporlar>
- Özkahraman, İ., 2008. “Ağaçlandırma Eylem Planı” Gerçek Olmayan Söylemlere Dayalı Bir Aldatmacadır, Türkiye Ormancılar Derneği Orman ve Av Dergisi, Sayı: 1, Cilt: 84, Yıl: 2008S: S:27-29.
- Radikal Gazetesi, 2005. Orman Arazileri Turizme Verilecek. 07.03.2005. <http://www.radikal.com.tr/Default.aspx?aType=HaberDetay&ArticleID=740080&Date=30.10.2008&CategoryID=98>
- Radikal Gazetesi, 2008. “Tesadüf”ler Bodrum’u Geriyor. 17.02.2008. <http://www.radikal.com.tr/Default.aspx?aType=RadikalHaberDetay&ArticleID=840527&Date=21.04.2009&CategoryID=97>